

ÅTERRAPPORT NÄMNDINITIATIV OM PETH-TEST I VÅRDEN-SKER DET PÅ RÄTT GRUNDER? NU KRÄVS EN KARTLÄGGNING!

Ulrika Spårebo och Kenneth Östberg (S) föreslår i ett nämndinitiativ inkommet 2025-05-21 att

1. Ge hälso- och sjukvårdsdirektören i uppdrag att kartlägga hur och i vilka situationer PEth-tester används inom Region Västmanlands vårdverksamheter
2. Ta fram gemensamma riktlinjer som tydligt avgränsar när PEth-test får användas – och säkerställa att det aldrig sker slentrianmässigt eller utan medicinsk indikation.
3. Säkerställa att patienten alltid informeras om testets syfte, innehåll och möjliga konsekvenser – exempelvis att resultatet kan leda till anmälan till myndighet – och att samtycke inhämtas.
4. Arbeta för att ersätta PEth-tester i de fall där det saknas medicinsk nödvändighet med samtalsbaserade insatser, tillitsskapande vårdkontakter och stöd.
5. Åtterraportera till nämnden senast i oktober 2025 om vidtagna åtgärder och förändringar.

Åtterraport

Region Västmanland följer nationella riktlinjer och vårdprogram, som Socialstyrelsens nationella riktlinjer för vård vid ohälsosamma levnadsvanor och Nationellt vårdprogram vid ohälsosamma levnadsvanor.

Samtal om levnadsvanor, bland annat om alkoholbruk, sker rutinmässigt vid vårdbesök för att hjälpa patienter mot en sund livsstil. För att hälso- och sjukvårdspersonal enkelt och strukturerat ska kunna fråga om levnadsvanor har Region Västmanland ett frågeformulär, Hälsobladet, vars frågor och svarsalternativ är formulerade utifrån nationella riktlinjer, för att kunna identifiera ohälsosamma levnadsvanor. Socialstyrelsens nationella riktlinjer ger rekommendationer om åtgärder vid behov av förändring av en eller flera levnadsvanor. Hälsobladet är direkt kopplat till journalsystemet, där svar och eventuella åtgärder dokumenteras.

I Region Västmanland är praxis att helhetsbedömningen är avgörande. Ibland kan samtal om levnadsvanor vid behov kompletteras med alkoholmarkörer, där PEth kan vara en av dem. Patienter informeras och görs delaktiga vid medicinska

utredningar, där provtagningar som till exempel PEth-test ingår. Ett provsvar är bara en del av helhetsbedömningen och aldrig i sig tillräckligt.

Region Västmanland har analyserat 4842 PEth-tester under 2024 och 4494 under 2025. Vid omvärldsbevakning och jämförelse med Region Dalarna, Region Gävleborg och Region Skåne utmärker sig Västmanland genom att ha analyserat färre prover, räknat per invånare.

	2024	2025
Region Dalarna (286 043 inv)	35 692	28 111
Region Gävleborg (283 452 inv)	7053	6389
Region Skåne (1 433 083 inv)	79 838	67 621
Region Västmanland (280 756 inv)	4892	4494

När det gäller specifikt körkort och alkoholbruk följer Region Västmanland Transportstyrelsens riktlinjer, och använder deras blankett vid utformande av läkarintyg till Transportstyrelsen.

Transportstyrelsen har genomfört en regelöversyn. Enligt de nya reglerna tas de svenska och mer långtgående reglerna om alkohol och körkort bort. Sverige kommer därmed följa de EU-gemensamma reglerna som innebär att körkort ska återkallas endast i de fall där det finns en alkoholberoendediagnos ställd av en läkare. De förändrade reglerna trädde i kraft den 15 januari 2026.

Förslag till beslut

Nämndinitiativets första, andra, tredje och fjärde yrkande anses besvarade.

Nämndinitiativets femte yrkande avslås.